

Силабус
навчальної дисципліни
Актуальні проблеми сучасного синтаксису
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма	«Середня освіта (Українська мова і література). Англійська мова»
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Українська мова і література
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Викладач	Вікторія ЗАГОРОДНОВА
Кафедра	української мови та славістики (ауд. 205, корпус БДПУ 5б)
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/zagorodnova
Контактний телефон	+4915906323815
E-mail викладача:	vzagorodnova@gmail.com
Графік консультацій	вівторок, 10.00-11.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
4/ 120 год.	12 год.	12 год.	94 год.	2 год. залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: сучасні наукові концепції в галузі синтаксису, ієрархія синтаксичних одиниць, проблемні питання синтаксису односкладного речення, складного синтаксичного цілого, синтаксична одиниця, синтаксичний зв'язок, синтаксичний зв'язок, предикативний зв'язок, підрядний зв'язок, сурядний зв'язок, недиференційований зв'язок, подвійний зв'язок, координація, узгодження, керування, прилягання, семантико-синтаксичні відношення, первинні вторинні семантико-синтаксичні відношення.

Мета та завдання курсу:

Мета навчальної дисципліни – дати студентам систематизовані наукові знання про синтаксис; закріпити попередньо набуті знання з синтаксису і сприяти більшому засвоєнню тих синтаксичних явищ, які вивчаються і аналізуються з нових позицій і на сучасному етапі розвитку лінгвістики, а саме: проблеми валентності та варіативності синтаксичних одиниць; проблема асиметрії мовного знаку; засоби вираження, обсяг семантики предикативності та модальності; прагматичний та експресивний синтаксис; особливості функціонування синтаксичних одиниць на рівні тексту, у різних стилях мовлення.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Актуальні питання синтаксису» слугують сучасні наукові концепції в галузі синтаксису, питання ієрархії синтаксичних одиниць, проблемних питань синтаксису односкладного речення, складного синтаксичного цілого та ін.

Пропонований курс спрямований на формування в студентів поглибленого розуміння базових категорій сучасної синтаксичної теорії, її концептуальних парадигм і персоналій; теоретичного обґрунтування диференційних ознак синтаксичних одиниць, синтаксичних зв'язків та відношень, основних синтаксичних

категорій і понять. Обов'язковою складовою частиною навчального процесу є самостійне опрацювання відповідної наукової та спеціальної літератури, спрямованої на розвиток навиків писемної мови. Передбачено самостійну роботу з підручниками, посібниками, термінологічними та іншими видами словників, навчальною та довідковою літературою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати**:

- 1) основні напрацювання в галузі синтаксису української мови,
- 2) актуальні питання синтаксичної теорії,
- 3) основні парадигми дослідження синтаксису;
- 4) предмет вивчення семантичного та прагматичного синтаксису;
- 5) основні правила постановки розділових знаків й принципи української пунктуації;
- 6) основні поняття синтагматичного синтаксису;
- 7) парадигму речення як систему дериваційних відношень; особливості синтаксичної синонімії на рівні речення та словосполучення;
- 8) семантичний обсяг категорій предикативності та модальності;
- 9) предмет вивчення комунікативного синтаксису; особливості функціонування синтаксичних конструкцій у діалогічному та монологічному мовленні;
- 10) суть та предмет вивчення функціонального синтаксису;
- 11) особливості функціонування стилістичних фігур у тексті;
- 12) пунктуаційні норми сучасної української літературної мови;
- 13) основні досягнення й тенденції в галузі сучасного українського синтаксису;

розуміти:

- 1) синтаксис як систему одиниць різних рівнів у контексті сучасних лінгвістичних студій, напрацювань та досягнень;
- 2) суть та предмет вивчення функціонального синтаксису, проблему асиметрії мовного знака, поняття функціональної транспозиції на синтаксичному рівні;
- 3) філософські основи лінгвістичних досліджень;
- 4) функціонально-прагматичну концепцію тексту і важливість постановки в ньому розділових знаків;
- 5) динаміку лінгвістичних досліджень у галузі синтаксису, зумовлену виходом найновіших праць у граматичній царині української лінгвістики;

вміти:

- 1) комплексно аналізувати актуальні проблеми синтаксису;
- 2) використовувати парадигму сучасної синтаксичної теорії для написання наукових статей;
- 3) розрізняти дослідницьке поле комунікативного та прагматичного синтаксису;
- 4) пояснити диференціацію понять «категорія», «категорема», «категорійний синтаксис»; застосовувати на практиці знання про експресивний синтаксис;
- 5) визначати функційний обсяг синтаксичних конструкцій у різних дискурсивно-жанрових формах української мови;
- 6) формувати на основі власних спостережень портрети науковців-синтаксистів.

ЗМІСТ КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Функційно-категорійний синтаксис. Синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення

Тема 1. Поняття про функційно-категорійний синтаксис. Синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення (2 год + 2 год пр.)

Поняття про функційно-категорійний синтаксис, його відмінність від традиційного. Вчення про три синтаксичні одиниці: речення, словосполучення й мінімальну синтаксичну одиницю.

Основні типи синтаксичних зв'язків (предикативний, підрядний і сурядний), їхні диференційні ознаки. Недиференційований синтаксичний зв'язок і подвійний синтаксичний зв'язок як периферія системи синтаксичних зв'язків. Форми синтаксичних зв'язків: координація, узгодження, керування і прилягання. Семантико-синтаксичні відношення. Взаємозв'язок семантико-синтаксичних відношень і синтаксичних зв'язків. Семантико-синтаксичні відношення у простому елементарному, простому ускладненому та складному реченнях. Первинні і вторинні семантико-синтаксичні відношення. Методи навчання: Словесні (лекція, бесіда, навчальна дискусія), наочні (спостереження, ілюстрування, відеометоди), практичні (вправи різних типів, комплексні контрольні завдання), домашні завдання, самостійна робота, диспут, рольова та ділова гра.

Змістовий модуль 2. Словосполучення і просте речення у функційно-категорійному синтаксисі

Тема 2. Словосполучення. Типи словосполучень у функційному синтаксисі (2 год + 2 пр.)

Традиційне і нове розуміння словосполучення. Словосполучення як некомунікативна непередикативна одиниця-конструкція, підпорядкована реченню. Підрядні і сурядні словосполучення. Формально-граматичні та семантичні типи підрядних і сурядних словосполучень.

Тема 3. Формально-граматична організація простого речення (2 год + 2 пр.)

Природа речення як одне з дискусійних питань синтаксису. Речення як багатовимірна одиниця: формально-граматична, семантико-синтаксична і комунікативна організація речення.

Просте речення як монопредикативна одиниця. Основні формально-граматичні типи простого речення: двоскладні, односкладні й нечленовані прості речення. Нові підходи до класифікації членів речення. Головні члени речення. Прислівні і детермінантні другорядні члени речення. Формально-синтаксичний мінімум простого речення. Формально елементарні і формально неелементарні прості речення.

Тема 4. Семантико-синтаксична організація простого речення (2 год + 2 пр.)

Поняття пропозиції. Семантично елементарні й семантично неелементарні прості речення. Поняття синтаксеми. Типи синтаксем у структурі простого семантично елементарного речення. Предикат як центральна синтаксема простого елементарного речення. Субстанційні синтаксеми простого семантично елементарного речення. Синтаксеми невалентного характеру: вторинні предикатні і субстанційні синтаксеми у семантично неелементарних простих реченнях.

Змістовий модуль 3. Система складних речень у функційно-категорійному синтаксисі

Тема 5. Формально-синтаксична, семантико-синтаксична і комунікативна організація складних речень. Принципи класифікації складних речень (2 год лекцій + 2 пр.)

Елементарні і неелементарні складні речення: формально елементарні і формально неелементарні складні речення; семантично елементарні і семантично неелементарні складні речення. Класифікація складних речень із позицій функційно-категорійної граматики: складносурядні, складнопідрядні, речення зі взаємозалежними частинами та речення з недиференційованим синтаксичним зв'язком.

Змістовий модуль 4. Складні речення зі взаємозалежними частинами та недиференційованим синтаксичним зв'язком.

Тема 6. Складні речення зі взаємозалежними частинами та недиференційованим синтаксичним зв'язком (2 год + 2 пр.)

Складні речення з недиференційованим синтаксичним зв'язком. Типові і специфічні складні речення з недиференційованим синтаксичним зв'язком, їхні семантичні різновиди.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Курс „Актуальні питання сучасного синтаксису” на філологічних факультетах педагогічних університетів належить до числа дисциплін, що мають важливе теоретичне і практичне значення, оскільки вміння спілкуватися полягає не лише у правильному формулюванні висловлювання відповідно до граматичних, лексичних, стилістичних та інших вимог, а й у знанні

того, в яких реальних контекстах можливі ті чи інші висловлювання. Найявний досі структурно-семантичний підхід до вивчення мовних явищ не міг пояснити їхнє функціонально-семантичне призначення.

Відвідування курсу

Конспекти лекцій, розпис тем та завдань з кожної теми (читання, домашнє завдання, проєкт) для практичних занять, слайди будуть завантажені на електронну скриньку групи. Зауважте, що конспекти лекцій дають лише загальний контур тем, що обговорюються на занятті. Вони не містять усіх важливих деталей. Відвідування занять – обов'язковий компонент оцінювання, за яке нараховують бали. Вам потрібно бути присутнім на заняттях в класі та бути готовим до тестів та завдань. Якщо ви пропускаєте поточні заняття, вам слід прочитати, вивчити слайди та уточнити інформацію, що обговорювалася в класі у своїх одногрупників, щоб наздогнати. Якщо у вас об'єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання як із поточного, так і з підсумкового контролю мають бути виконані самостійно. Роботи, переписані у товариша, є *плагіатом*. Використання часткових або повнотекстових запозичень з чужих робіт без зазначення авторства – це *плагіат*. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з покликанням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

- робоча програма курсу;
- тексти лекцій;
- плани практичних занять;
- мультимедійні презентації лекцій.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу).

Здобувач допускається до модульного контролю при умові здачі всіх практичних завдань та завдань самостійної роботи.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Підсумкова оцінка/ семестровий залік
Поточний контроль		100
Практичні заняття	60	
Самостійна робота	20	
Модульний тест	20	

Розподіл набраних здобувачем балів під час поточного контролю

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Види робіт	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Практичне заняття 1	3,3	4	5	6	7,5	9	10
Практичне заняття 2	3,3	4	5	6	7,5	9	10
Практичне заняття 3	3,3	4	5	6	7,5	9	10
Практичне заняття 4	3,3	4	5	6	7,5	9	10
Практичне заняття 5	3,3	4	5	6	7,5	9	10
Практичне заняття 6	3,3	4	5	6	7,5	9	10
Максимальна кількість набраних балів	20	24	30	36	45	54	60

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичному занятті – 60 балів (за умови виконання всіх різновидів роботи, передбачених планом практичного заняття).

Таблиця 3. Розподіл набраних здобувачем балів під час самостійної роботи

Самостійна робота	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Тема 1	0,8	1,5	2	2,2	2,5	3	3,3
Тема 2	0,8	1,5	2	2,2	2,5	3	3,3
Тема 3	0,8	1,5	2	2,2	2,5	3	3,3
Тема 4	0,8	1,5	2	2,2	2,5	3	3,3
Тема 5	0,8	1,5	2	2,1	2,5	3	3,3
Тема 6	0,9	1,5	2	2,1	2,5	3	3,3
Максимальна кількість набраних балів	7	9	12	13	15	18	20

Контроль за самостійною роботою відбуватиметься за допомогою різних видів робіт (опитування на практичному занятті, перевірка конспектів, тестування, співбесіда), які охоплюватимуть всі питання, винесені на самостійне опрацювання.

Таблиця 4. Розподіл набраних здобувачем балів під час модульного контролю

кількість правильних відповідей	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
кількість балів	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
кількість правильних	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

відповідей										
кількість балів	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Модульний тест	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Максимальна кількість набраних балів	7	10	11	13	16	18	20

Таблиця 5. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
39-50	відмінно	зараховано	A (відмінно)
32-38	добре		B (добре)
26-31			C (добре)
21-25	задовільно		D (задовільно)
14-20			E (задовільно)
8-13	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-7	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 6. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90–100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78–89	добре		B (добре)
65–77			C (добре)
58–64	задовільно		D (задовільно)
50–57			E (задовільно)

35–49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1–34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Арібжанова І. М. Сучасна українська мова: Базові поняття синтаксису : навч. посіб. Київ : Київський ун-т, 2016. 159 с.
2. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис [підручник]. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
3. Загнітко А. П., Вінтонів М. О., Сегін Л. В. Український синтаксис: навчально-практичний комплекс. У 2 ч. 2-ге вид., доповн. Донецьк–Слов'янськ: Дон НУ, 2011. 652 с.
4. Сучасна українська літературна мова : Синтаксис [підручник]. За ред. А. К. Мойсієнка. Київ: Знання, 2013. 238 с.
5. Христіанінова Р. О. Актуальні проблеми сучасної граматики української мови. Магістр філології: лінгвістика та лінгвдиактика : [навч.-метод. комплекс] / заг. ред. Р. О. Христіанінової. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015. С. 8–71.

Допоміжна

1. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. Київ: Наукова думка, 1992. 224 с.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ: Наукова думка, 1983. 219 с.
3. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис. Донецьк: Дон ДУ, 2001. 662 с.
4. Кобченко Н. Система подвійних синтаксичних зв'язків у граматичному ладі сучасної української мови. Київ: ВД «Освіта України», 2018. 514 с.
5. Кульбабська О. В. Вторинна предикація у простому реченні. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 672 с.
6. Мاسицька Т. Є. Типологія семантико-синтаксичних реченнєвих залежностей. Луцьк, 2016. 416 с.
7. Межов О. Г. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 464 с.
8. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові. Київ: Інститут української мови; Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 368 с.
9. Христіанінова Р. О. Безсполучникові складносурядні речення в сучасній українській мові. Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. праць. Вип. 9. Ч. 2. Відп. ред. Ж. В. Колоїз. Кривий Ріг, 2013. С. 185–194.
10. Христіанінова Р. О. Складні речення зі взаємозалежними частинами в сучасній українській мові. Мовознавчий вісник : зб. наук. пр. Відп.ред. Г. І. Мартинова. Черкаси, 2014. Вип. 19. С. 97–103.
11. Христіанінова Р. Безсполучникові складнопідрядні речення в сучасній українській мові. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. 2014. № 2 (279). С. 3–7.
12. Христіанінова Р. Складнопідрядні речення відповідності / невідповідності в сучасній українській літературній мові. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія “Лінгвістика” [зб. наук. праць]. Вип. 21. Херсон: ХДУ, 2014. С. 35–38.
13. Христіанінова Р. Складні речення з недиференційованим зв'язком у сучасній українській мові. Типологія та функції мовних одиниць : наук. журн. Гол. ред. Н. М. Костусяк. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. № 2. С. 262–274.
14. Христіанінова Р. О. Формально-граматична організація складносурядних речень / Р. О. Христіанінова // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки : [зб. наук. ст.] / [гол. ред. В. А. Зарва]. – Вип. IV. – Бердянськ : ФО-П Ткачук О. В., 2014.–С. 171–180.
15. Христіанінова Р. Типологія присудків у сучасній українській мові. Типологія та функції мовних одиниць : наук. журн. 2016. № 1 (5). С. 182–201.
16. Христіанінова Р. О. Дуплексив у формально-граматичній та семантико-синтаксичній структурі речення. Мовознавчий вісник: зб. наук. праць. Вип. 24–25. Черкаси, 2018. С. 23–32.

17. Шитик Л. В. Синхронна перехідність синтаксичних одиниць в українській літературній мові. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с. 18. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підруч. : [для студ. вищ. навч. закл.]. 2-ге вид., доповн. Київ : Академія, 2010. 406 с.
19. Bak P. Gramatyka języka polskiego. Warszawa : Wiedza Powszechna, 2010. 508 s.
20. Brown K., Miller J. Syntax : A Linguistic Introduction to Sentence Structure. London and New York, 1996. 382 p.

12. Інформаційні ресурси

1. Сайт Бердянського державного педагогічного університету – bdpu.org.
2. Медіатека ІФСК (56 208).
3. <http://www.slovnuk.net>
4. <http://www.wikipedia.org>
5. <http://www.ostriv.in.ua>
6. <http://www.ukrlit.vn.ua>
7. <http://www.ukr-in-school.eduua.net>
8. <http://www.nsu.ru/education/virtual/discourse.htm>
9. <http://www.mova.dn.ua>
10. http://ruthenia.info/text/lang/index_all.htm
11. <http://litopys.org.ua/links/inmovoyn.htm>
12. <http://www.novamova.com.ua>
13. <http://www.mova.info>
14. <http://ulif.org.ua>
15. <http://lingvoforum.net>
16. Загнітко А.П. Сучасний синтаксис і фразеологія: особливості структурних і семантичних зв'язків. http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpkhnpu_lingv/2009_27/21.htm
17. Загнітко А. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. – Донецьк, 2009. – 137 с.
18. http://www.ukrajnistika.edu.rs/preuzimanje/UKR_sintaksis.pdf
19. Попова І. С. Принципи формування системи основних синтаксичних одиниць української мови. http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/dlgum/2008_7/17.html 4. Рула Н. В. Семантико-синтаксична типологія складносурядних речень у сучасній українській мові. Дис. ... канд. філол. наук. Луцьк, 2019. <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Dysertatsiya-Rula.pdf>
20. Синтаксис української мови: на перетині традицій та інновацій. Ніні Василівні Гуйванюк : колективна монографія ; за заг. ред. О. В. Кульбабської. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 592 с.
21. https://kulbabska.com/images/catalog/pdf/monographs/sintaksis_do_druku.pdf
22. Татьянченко Н. Ф. Атрибут як смисловий компонент у межах простого речення. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/stling/2010_4/076_080.pdf
23. 7. Христіанінова Р. О. Дуплексив у формально-граматичній та семантико-синтаксичній структурі речення
24. <https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/2691/2837>
25. Христіанінова Р. О. Подвійний присудок у сучасній українській мові. Типологія та функції мовних одиниць. 2015. № 2 (4).
26. https://typologia.at.ua/index/podvijnij_prisudok_u_suchasnij_ukrajinskij_movi/0-149
27. Христіанінова Р. О. Речення з подвійними присудками: формально-граматичні та семантико-функційні особливості. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. 2015. Випуск VIII. С. 75–82.
28. <https://philology.bdpu.org/wp-content/uploads/2017/04/12-2.pdf>
29. Христіанінова Р. Складні речення з недиференційованим зв'язком у сучасній українській мові. Типологія та функції мовних одиниць : наук. журн. 2014. № 2. https://typologia.at.ua/index/skladni_rechennja_z_nediferencijovanim_zv_jazkom_u_suchasnij_ukrajinskij_movi/0-94

30. Христіанінова Р. О. Складні речення зі взаємозалежними частинами в сучасній українській мові. Мовознавчий вісник : зб. наук. пр. 2014. Вип. 19. С. 97–103.
31. file:///C:/Users/Raisa/Downloads/Mv_2014_19_17.pdf
32. Христіанінова Р. О. Формально-граматична типологія складнопідрядних речень. Мовознавчий вісник. 2015. Вип. 20. С. 93–98.
33. [file:///C:/Users/Raisa/Downloads/Mv_2015_20_19%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Raisa/Downloads/Mv_2015_20_19%20(2).pdf)
34. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підруч. : [для студ. вищ. навч. закл.]. 2-ге вид., доповн. Київ : Академія, 2010. 406 с.
35. <https://docplayer.net/72577556-Sintaksis-ukrayinskoyi-movi.html>
36. Шундель Т. Неоднозначність кваліфікації простих та складних речень. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/2011_96_2/statti/28.pdf